

JUGOSLOVENSKI OBZOR

THE YUGOSLAV OBSERVER

The Only Yugoslav Newspaper in Wisconsin. — Published weekly by the
OBZOR PUBLISHING CO.
Frank R. Staut, Editor & Publisher
630 W. National Avenue — Tel.: Mitchell 4373 — Milwaukee, Wisconsin

65

SUBSCRIPTION RATES:

One year	\$2.50
Six months	\$1.50
Europe and other foreign countries: one year	\$3.50
Six months	\$2.00

Dopisi brez podpisov se ne priobčujejo. — Za vse ostale dopise odgovarjajo dopisnik sami in ne uredništvo. — Rokopisi se ne vračajo. — Pri spremembah naslova naj naročniki navedejo poleg novega tudi stari naslov.

Lokalne novice

Ako imate na naslovu lista, ki ga prejemate, označeno

8-19-37

pomeni to, da Vam je z današnjim dnem potekla naročnina. Prosimo, ne odlašajte s plačilom!

Datum za lovsko sezono določeni. Državni gozdarski oddelek je te dni odobril načrt datumov za letošnjo jesenjsko lovsko sezono, kakor ga je izdelala v to določena komisija pod predsedništvom državnega upravitelja lovskih revirjev Williama T. Grimmerja, in sicer: za zajce od 5. novembra do 25. decembra vključno; dovoljeno število 3 na dan. — Za jelene (v 30 okrajih [counties]) od 28. novembra do 2. decembra. Posebna sezona za strelece z lokom od 9. do 28. oktobra v Sauk, Manitowoc in Columbia okrajih ter v enem delu Dane okraja. — Za medvede letos ni odprte sezone. — Veverice in lisice, od 23. oktobra do 1. decembra; pet na dan. — Za sive rakune, od 1. novembra do 10. decembra; dva na dan in največ 12 za celo sezono. — Rudeče lisice, od 23. oktobra do 10. marca; neomejeno število. Lovske ure so kot lani, to je prizenski pol ure pred solnčnim vzhodom do zatona. Sezona za prepelice, prerijske kokoši in ruševce (grouse) pa je letos za vso državo zaprta. — V 75. okrajih bo od 23. oktobra do 5. novembra sezona odprta za fazane (sance); dovoljeno število 2 na dan, "possession limit" 4. — Sezona za ogrske jerebice v devetih okrajih, od 23. oktobra do 5. novembra; štiri na dan, "possession limit" osem. Lovske ure za perjad od 7. zjutraj do 4. popoldne. — Sezona na vidre, dihurje in pižmu (muskrat), od 25. oktobra do 15. decembra. Za bobre od 1. februarja do 31. marca; dovoljeno število za vse te živali 15 za celo sezono. — Sezona za divje race in črne liske (coot), razen za vrsto ptičev, prepovedano za lov od U. S. agrikulturnega oddelka, bo odprta od 9. oktobra do 7. novembra; dnevno število 10. Isti dnevi so odprtji tudi za divje gosi (dnevno 5), in za kljunače (15 na dan). — 30 okrajev, v katerih bo od 28. novembra do 2. decembra dovoljen lov na jelend, so: Adams, Ashland, Baron, Bayfield, Burnett, Chippewa, Clark, Douglas, Eau Claire, Florence, Forest, Iron, Jackson, Juneau, Langlade, Lincoln, Marathon, Marinette, Monroe, Oconto, Oneida, Polk, Price, Rusk, Sawyer, Shawano, Taylor, Vilas, Washburn, Wood.

Neznan mecen poklonil mestu "tempel glasbe" v vrednosti \$60,000. Prihodnje poletje se bo milwuški Washington park lahko postavljal z enim najfinjejših glasbenih paviljonov v Ameriki, ki bo predstavljal darilo neznanega dobrotnika milwuškemu mestu. Na okrajni odbor je namreč prišlo pismo milwuškega arhitekta Fitzhugh Scotta, v katerem le-ta sporoča, da je pooblaščen postaviti v Washington parku glasbeni paviljon v vrednosti \$60,000, ki postane last okraja, pod pogojem, da okraj da brezplačno na raz-

sarich, 1630 So. 66th St. in Miss Wanda Fernandes, 1404B W. Mitchell St. — Bilo srečno! — Nesreča Fr. S. Ermencu. V torek popoldne se je z družino Skok iz West Allisa, pri kateri stanuje, odpeljal na kratek izlet za De Noon jezero, kjer imajo Skokovi svoje poletno bivališče, predsednik nadzornega odbora J. P. Z. Sloga Frank S. Ermenc. V razvedrilo je splezal na drevo, da poseka nekaj suhih vej. Pri tem se je ena izmed vej pod težo njegovega telesa zlomila, in padel je na mla tako nesrečno, da si je zlomil desno nogo v spodnjem členku. Pri padcu je dobil tudi več prask po glavi in telesu. Ponesrečenca je Mr. Skok odpeljal takoj nazaj v Milwaukee, kjer je dr. Malenšek odredil prevoz v bolnišnico. V St. Joseph bolnični so mu nogo takoj povili v mavec ter se bo danes ali jutri zopet lahko vrnil na svoj dom v privatno zdravniško oskrbo.

— Vile rojenice so se zglašile te dni pri družini predsednika društva št. 13 JPZS, Wenzel Dvornika ter jo obdarile s kreplim fantičem; dalje so pušteli fanta tudi pri družinah John Sitar, 3007A N. 12th St., in Francis Pivec, 2841 So. Logan Ave. — Pri družini Frank Mraz, 1106 So. 5th St., pa so pustile zalo hčerko.

— Allis-Chalmers Co. potroši \$1,750.000 za zgradbo novih tovarn v West Allisu. Allis-Chalmers družba bo svojim dosedanjim tovarniškim poslopjem v West Allisu dozidala še nadaljnja poslopja v skupni vrednosti \$1,750.000, v glavnem za povečanje prodejne farmerskih traktorjev in livanje. Razen teh bo družba razširila tudi svoje tovarne v Springfield, Ill., za kar bo potrošila okoli \$750.000, dalje tovarne v La Porte, Ind., v vsoti \$150.000. Skupna vstopa, ki jo bo družba letos porabila za razširjenje svojih tovarniških prostorov bo znašala \$2,650.000, od katere bo še največji, zgoraj omenjeni znesek za povečanje westallških tovaren. Po izjavah gen. Falka, predsednika družbi, se bo z delom na stavbah pričelo takoj in bo okoli 1. januarja končno. Koliko novih delavcev bo z razširjenjem tovaren potem dobilo delo, se danes še ne vrednost, računa pa se da se jih bo rabilo najmanj okoli 1000, od katerih glavni del odpade na West Allis. Družba zaposluje po vseh svojih tovarnah v Združenih državah čez 17,250 oseb. Leta 1929 je število njenih uslužencev znašalo okoli 9000. Gen. Falk je izjavil, da je kooperacija westallškega mestnega concila in župana Millerja, da se pospeši zapošljevanje domačega prebivalstva, bila odločilni faktor, da se je glavni del vseote določilo za povečanje westallških tovaren, namesto v kakem drugem mestu izven države.

SHEBOYGAN

— Nov grob. V nedeljo, 15. avgusta je na domu svoje sestre, 415 So. 15th St., premisla Mrs. Ana Bombač, stara 79 let. Pogreb se je vršil v torek na Holy Cross pokopališče, kjer je bilo truplo položeno v tamkajšno rodibinsko grobnico. — Blag ji spomin!

— Poročno dovoljenje sta vzelata te dni Rudolf Kotnik, R. 1, in Miss Frances Sepich, 1231 So. 17th St., hčerka predsednika društva Bratje Zaveze št. 4 J. P. Z. S. in znanega agilnega društvenega delavca Mr. Frančka Sepicha. — Mlademu paru želimo obilo sreč!

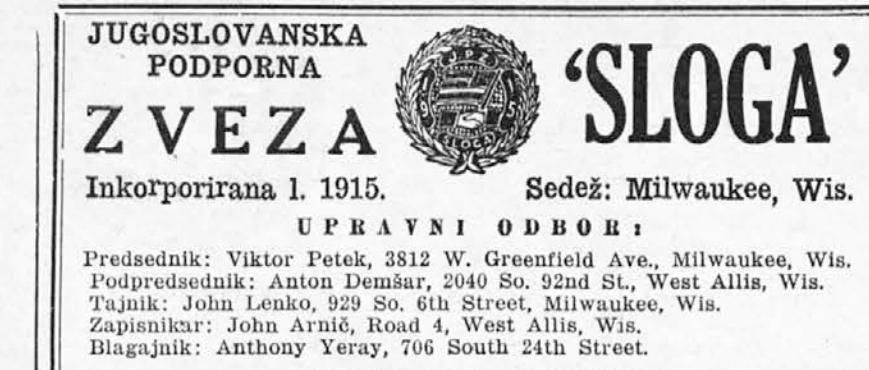
STRASNO NEURJE V SLOVENIJI.

SV. KRIŽ, na Dolenjskem 3. avg. — V nedeljo popoldne so se zbirali temni, grozje oblaiki nad vinorodnimi goricami okolice Sv. Križa, Šutne, Dola, Buseče vasi in ostalih krajev. Ob 8. uri zvečer je začelo deževje, kakov, da bi vlival iz škafa. Že čez pol ure je prihrumela ogromna množina vode po drugi potoka Sušice, ki teče

od vasi Dola, Šutne in Sv. Križa do reke Krke. Le nekaj kratkih trenutkov — in že voda prestopila obrežja ter je poleg omenjenih vasi preplavila polja, travnike in livade. Tak je bil pričetek katastrofe, ki je z grozo navdala tukajšnje preiskavo, vendar kriveci niso bili najdeni. Škoda se ceni na 16.000 Din. Razlog za dejanje je politična mržnja, ker so oškodovanci pri zadnjih volitvah glasovali za vladno listino in so tudi zdaj pristaši vlade. Ker kriveci vi bili mogiče najti, so oblastva odredila, da je občina dolžna oškodovanec povrniti škodo, ki jim je bila povzročena zaradi njihovega političnega delovanja. Iskanje krivcev se še nadaljuje.

* Zaradi tativin svinca v skladisih Idrijskega konsorcija na Vipavskem se je moral zagovarjati cela vrsta domačinov iz okolice Opatjega sela. Med njimi so Andrej Mlečnik, Rudolf Mlečnik, stara 19 in 18 let, Rudolf Saksida, Viljem Cotič in Janez Devetak. Andrej Mlečnik je bil obsojen na 2800 litrov globe in tri leta strogega zapora, Saksida na 2400 litrov globe in tri leta zapora. Devetak na pol leta ječe in 1200 litrov globe.

Inkorporirana 1. 1915.

Sedež: Milwaukee, Wis.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: Viktor Petek, 3812 W. Greenfield Ave., Milwaukee, Wis.
Podpredsednik: Anton Demšar, 2040 So. 92nd St., West Allis, Wis.
Tajnik: John Lenko, 929 So. 6th Street, Milwaukee, Wis.
Zapisnikar: John Arnič, Road 4, West Allis, Wis.
Blagajnik: Anthony Teray, 705 South 24th Street.

NADZORNKI ODBOR:

Predsednik: Frank S. Ermens, 6227 W. Greenfield Ave., West Allis, Wis.
Nadzornik: Frank Zajec, 725 W. National Ave., Milwaukee, Wis.
Nadzornica: Terezija Kaytna, 641 W. National Ave., Milwaukee, Wis.

POROTNI ODBOR:

Predsednik: Joe Vidmar, 2027 W. Garfield Ave., Milwaukee, Wis.
Porotnik: Anton Debevec, 1803 So. 15th Street, Sheboygan, Wis.
John Poklar, 609 West Virginia Street, Milwaukee, Wis.

TISKOVNI ODBOR:

John Lenko, 929 So. 6th Street, Milwaukee, Wis.
Frances Skrube, 727 N. 11th Street, Sheboygan, Wis.
John A. Obluck, 1130 W. Walker Street, Milwaukee, Wis.

URADNO GLASILCI:

"OBZOR", 630 West National Avenue, Milwaukee, Wisconsin.

VRHOVNI ZDRAVNIKI:

Dr. H. T. Kristjanson, 324 E. Wisconsin Ave., Milwaukee, Wis.
Seja glavnega odbora se vrši vsak tretji ponedeljak v mesecu, ob 7:30 zvečer na 725 W. National Ave. — Pri J. P. Z. Sloga se lahko zavarujete za \$1000, \$500 ali \$250 posmrtnine in za \$1 ali \$2 dnevne bolniške podpore. — Zavarujete se tudi lahko za samo posmrtnino.

Pozor: Vse pošiljatve in stvari, ki se tičajo glavnega odbora in Zvezze, se naj pošiljajo na gl. tajnik. — Vse zadeve v zvezi z blagajniki posli, se naj pošiljajo na gl. blagajnika. — Vse pritožbe namenjene gl. porotnemu odboru, se naj pošijajo na predsednika porotnega odbora. — Vsi dopisi glede Zvezze se naj pošiljajo na predsednika uskovnega odbora, društvene objave in naznania pa na naslov uredništva.

Note: Ali remittances of business concerning lodges and members should be addressed to the secretary's office. — All financial matters should be addressed to the treasurer's office.

* Obsojena občina. Pod tem naslovom so priobčili zagrebški listi naslednje poročilo, ki ga je izdalha 'Agencija Avala': "V noči od 28. na 29. junija so neznanci posekali in uničili vinograde treh posestnikov v občini Kravarskem v srezu Veliki Gorici. Oblastva so uvelad preiskavo, vendar kriveci niso bili najdeni. Škoda se ceni na 16.000 Din. Razlog za dejanje je politična mržnja, ker so oškodovanci pri zadnjih volitvah glasovali za vladno listino in so tudi zdaj pristaši vlade. Ker kriveci vi bili mogiče najti, so oblastva odredila, da je občina dolžna oškodovanec povrniti škodo, ki jim je bila povzročena zaradi njihovega političnega delovanja. Iskanje krivcev se še nadaljuje."

* Zaradi tativin svinca v skladisih Idrijskega konsorcija na Vipavskem se je moral zagovarjati cela vrsta domačinov iz okolice Opatjega sela. Med njimi so Andrej Mlečnik, Rudolf Mlečnik, stara 19 in 18 let, Rudolf Saksida, Viljem Cotič in Janez Devetak. Andrej Mlečnik je bil obsojen na 2800 litrov globe in tri leta strogega zapora. Saksida na 2400 litrov globe in tri leta zapora. Devetak na pol leta ječe in 1200 litrov globe.

ISČEJO SE.

Iščeta se spodaj navedeni, da se javita Generalnemu konzulatu v New Yorku. Tisti naši izseljenici, ki bi zamogli dati kakšne informacije o iskanih, se naprosojajo, da pišejo na sledenje naslov: Royal Yugoslav Consulate General, 745 Fifth Ave., New York, N. Y.

Black Angela, roj. Indihar, iz Št. Ruperta na Dolenjskem, Dravsko banovino; živila je nekje v Utah državi; pozneje v državi Colorado v mestu Walsenburg. Zadnji se je oglasil leta 1936. Ima sina, v Ameriki rojenega po imenu Joe Black in dve hčeri. V Ameriki prebiva okoli 45 let.

Duzi ali Duri Marija, roj. Renko, stara okoli 50 do 60 let. Živila je nekje v Brooklynu, N. Y.; iščejo jo sorodniki iz Zagorja ob Savi.

LEPA PRILICA ZA SLOVENCA

Poslopje z modernimi trgovskimi prostori in novim 5-sobnim stanovanjem z dvema garazama, se proda na lahke obroke. Nahaja se na 517 So. 6th St. — Za nadaljnja pojasnila obrnite se na Joseph Tratnik, 3942 So. Howell Ave. Sheridan 6430.

POZOR LJUBENCI!

V nedeljo, 22. avgusta se vrši piknik vseh ljubencov in njihovih prijateljev na John Arničevi farmi, W. Beloit Rd. Na tem pikniku se bodo vzele filmske slike, ki se bodo poslale v stari kraj, da se tam pokažejo svojcem.

Če katera družina želi, da se od nje vzame posebna slika, ki se bo poslala z ostalimi vred v domovino, naj se prijavi takoj ali najpozneje do sobote 21. avgusta pri odvetniku Alvinu Gloyecku, 805 So. 5th St., Milwaukee, Wis. (Tel.: Mitchell 2707 ali Lakeside 5762), da se more pravočasno nabaviti zadostno število filmov.

Odbor.

426 So. 6th St. Tel.: Broadway 3660

ZVEZA LILJA

Ustanovljena leta 1912.

LILJA

Sedež: Milwaukee, Wis.

WISCONSIN

UPRAVNI ODBOR:
Predsednik: Mihail Geiser, 822 West Bruce Street, Milwaukee, Wis.
Podpredsednik: Frank Medle, 808 W. National Ave., Milwaukee, Wis.
Tajnik: Joe Matoh, 704 South 9th Street, Milwaukee, Wis.
Blagajnik: John Seitch, 833 South 6th Street, Milwaukee, Wis.
Zapisnikar: Frank Britz, 708 South 7th Street, Milwaukee, Wis.

AZDORNİ ODBOR:

Jakob Stariha, 1339 South 7th St., Milwaukee, Wis.
Frank X. Veranich, 2529 So. Delaware Ave., Milwaukee, Wis.

URADNO GLASILO:**"OBZOR":** 630 West National Avenue, Milwaukee, Wis.**ZDRAVNIK:**

Dr. John S. Stefanec, 602 So. 6th Street, Milwaukee, Wis.

Društvene seje se vršijo vsak tretji petek v mesecu, ob 8. uri zvečer, na 739 W. National Ave. — Pri Zvezzi Lijla se lahko zavarujete za samo posmrtnino \$500.00 ali \$250.00. Izdaja se tudi "20 Year Endowment" police in plačevanje do starosti 60 let. Poleg tega tudi za bolniško podporo. Sprejem se kandidati od 16 do 50 let starosti obojega spola. Za posmrtnino se lahko zavarujejo tudi drugorodci. — V mladinski oddelki se sprejema otroke do rojstva do 16. leta in se lahko zavarujejo za \$25.00 ali \$50.00 posmrtnine. Za podrobna pojasnila se obrnite na odbor.

DOPISI

Se k pikniku Ljubencev.

Milwaukee, Wis. — Zadnji teden sem obljubil, da se bom zopet oglasil in povedal še kaj več o programu izleta Ljubencev.

Na žalost vam moram danes sporočiti, da od Kodunčeve bande ni duha ne slaha, a sigrurni pa smo, da bosta Ciganci Pavel in njegova Urška z oslom gotovo tam. Mislim, da je vsakomur znano, da "uradno" je Pavel ljubenski državljian, a druga domovina, kjer se on nadavno zadržuje, pa mu je Rečica, odkoder pride zdaj naranost na naš piknik.

Petja prave domače kakovosti ne bo manjkalo, to je več kot gotovo, če pomislimo, da bodo tam navzoče vse ljubenske Micke, Francke, Zefke, itd., katere so po večini vse izvezba ne pevke, nas možakarjev pa niti ne stejtem.

Moj namen je bil, da bi o tej točki govoril proti koncu, pa ker sem že ravno pri petju, naj kar zdaj omenim to, kar sem mislil povedati na koncu. Na sporedu imamo namreč točko, katero mi je strogo prepovedano omenjati. Pa bom vseeno malo omenil, čeprav me bodo zato mogoče potem zognili.

Skrivnost je namreč tale: Brez, da bi komu kaj povedali, so na nekem neznanem kraju ustanovili nov pevski zbor, ki sestoji iz samih profesionalnih pevcev, katerih petja še nismo slišali nikdar.

Kolikor sem postrani slišal, sestoji ta zbor, katerega ime je še neznano, iz sledenih članov: Al. Glogok, Ferd. Glogok,

Za odbor,

John Arnič.

Svet včeraj, danes in jutri

LJUDJE BODO LAJKO POSTALI NEVIDNI

Gradčan Pinter je iznašel sredstvo, s katerim je mogoče v kratkem času nevidne napraviti reči in ljudi. Mož je s svojo iznadbjo delal poskuse v paviljonu tvornice Semperit na dunajskemu velesejmu. Najprej je k tem poskusom povabil seveda novinarje, kakov se pa spodobi. Pokazal jim je neko stvar ter je povedal, da bo ta reč kmalu nevidna. In res je tisti predmet postajal čedalje prozornejši, dokler ni nazadnje izginil izpred oči gledalcev.

Nato je Pinter pokazal, kako postane neviden tudi človek. Povabil je nekoga izmed občinstva, naj pride k njemu na oder. Kmalu je tisti človek postal neviden očem gledalcev, čeprav je ves čas ostal na odrui in z odrui gledal, kaj se dogaja med gledalci. Lahko je tudi način opazoval, kaj se dogaja na odrui, vendar ni mogel razložiti, kako je sam izginil izpred oči gledalcev. Torej nevidnost bi bila dognana. Kako

pa iznajditelj to naredi, ni hotel še nikomur povediti.

NAJVIŠJI RUDNIK ZLATA

Med divjimi prepadi najvišjih vrhov v južnoameriških Andih v višini 1500 m nad morjem so zgradili najmodernejšo napravo za pridobivanje zlata. Ta zlati rudnik, ki je najvišji na svetu, spada med najizdatnejše ležišča na svetu in so ga Indijanci poznali že pred davним stoletji. Ko so španski osvojevalci zavzeli Peru, so kopanje zlata zamearili, saj so ga dobili več kot dovolj po zakladnicah indijanskih poglavjev.

Pozneje se je sled za tem rudnikom zaradi nepristopnega ozemlja skoraj doceela izgubila. Šele zadnjie čase so nekateri srečoloveci iz starih virov izvedeli za ta zlati raj, ki leži že nad črto navadnih oblakov, in so leta 1932 pregovorili skupino peruanskih bogatinov, da bodo iznova začeli pridobivati zlato v teh bajnih višavah. Družba je kupila vse ozemlje

v območju rudnika in sklenila, da za vsako ceno spravi do tja ogromne in težke moderne stroje, ki so potrebni za izkorisčanje rudnika. Steze, ki so nekdaj držale gor, pa so tako zapuščene, da niti človek ne more več lesti po njih, kaj šele da bi se dali spraviti na gore orjaški stroji. Morali so uporabiti najmodernejše prometno sredstvo, to je letala. Naloga, ki je čakala letala, ni bila lahka. Šlo je za to, da preneso na vrh And nič manj kakor 700 ton strojev in različnega materiala. Stroje so počasi vse z letali spravili v višave. Danes ta rudnik, ki ga skoraj nepremehoma loči od sveta gosta plast oblakov, daje ogromno zlata. Letala imajo zdaj prijetnočisočilo: iz kraljestva orlov nad oblaki nosijo zlate palice v jeklene blagajne peruanskih bank.

VAŽNOST LUNE ZA ZEMELJO

Tudi znanstveniki potrjujejo staro kmečko pravilo, da je vedno boljše sejati pred polno luno kakor pred mlajem. Setve nekaj dni pred polno luno donosajo baje znatno več, kakor one ob mlaju. Največja angleška ladja "Queen Mary" tehta ob mlaju celih 10 kg več kakor ob polni luni. Morje je vedno najbolj razburkano ob mlaju, ko luna nima nad njim toliko moči, da bi ga mogla držati v mejah dostojnosti. Tudi ure nam luna lahko zmeša, če zade nekoličko s svoje navadne poti. Zvezdoslovci so vsi v strahu, ker se je luni napsled zahotel nekoliko izpremeniti enoličnost svojega potovanja po vedno isti poti in je krenila morda za nekaj kilometrov v stran, da si ogleda še kake druge zanimivosti. Posledica tega je bila, da je velika zvezdoslovnura v Greenwichu prisila s pravim zvezdoslovnim časom malce navskrij. Razlika je sicer samo za eno sekundo. Pravijo, da se kaj takega že ni zgodilo vse od leta 1680.

KRATKOVIDNI ZAKONSKI MOŽE SO NAJBOLJŠI.

Pariški advokat, strokovnjak za ločitev zakonov, je nedavno izjavil, da so najboljši zakonski možje kratkovidni moški. Še boljši pa so nemara slepi. Kratkovidni prezro vse napake v gospodinjstvu, ne vidijo, da so nogavice raztrgane, ne vidijo prahu na pohištvi, so pa tudi dovolj nerodni. Ker se tega zavedajo, so tem bolj prijazni s svojimi ženami. Kratkovidni možje tudi ne vidijo lepotne in mikavnosti drugih žen, da bi se jim izneverili. Če so v družbi živahne lepotice, pa lahko vzame žena možu naočnike, češ, da se mu bodo oči odpočile in potem vidi mesto lepotne strašila. Zato je imel pariški advokat tako malo opraviti z zakonskimi zvezami kratkovidnih mož.

Druga izkušnja pariškega advokata se nanaša na trgovce. Kolikor je v tednu sime biti trgovce slave volje? Žena nekoga trgovca je namreč zahtevala ločitev zakona, češ, da je mož 2 dni v tednu siten do neznenosti. Advokat je zagovarjal pred sodiščem moža, češ, da so zdaj časi tako hudi, da tudi trgovci ne morejo biti vedno dobre volje. Trgovec ima pravico biti v tednu vsaj tri dni siten, zlasti pa takrat, ko piše davčne prijave. Sodijoče je to upoštevalo in je ženino tožbo kratko malo zavrnilo.

OTOK, NA KATEREM ŽENKE NE ZDRŽIJO

Sredi Tihega morja je samoten in od zadnjega časa skoraj čisto pozabljen otoček Howland, ki meri samo kakih 12 kvadratnih kilometrov.

Odkril ga je leta 1842. neki kapitan, ki je brodil po Tihem morju in brskal za zakladi. V svojem dnevniku ga omenja na kratko, češ, da je na njem le nekaj napol suhih kokosovih orehov in velikanske množine ptičev, ki so "pridelali" izredno mnogo dragocenega in red-

koga apnenčevega gnojila. Zarato so se nekateri srečoloveci vendarje odpravili tja, pogradi bili in odnesli, kar se je dalo odnesti, preplašili ptice, da so pobegnili z otoka in tako vzeli otoku vsako vrednost, zaradi česar se tudi ni nihče več potegoval ranj.

Leta 1935. pa je Amelija Earhardtova, ki je pred nekaj tedni na poletu čez morje izginila, preučevala polet okoli sveta in spoznala, da bi bil samotni otoček zelo pripravil oporišče za letala, ki letajo nad Tihim morjem med Ameriko in Avstralijo. Hkrati pa so prišli do tega spoznanja tudi Američani, ki so dognali, da otok uradno ni last nobene države. Zato so hitro dali prepeljati tja nekaj havajskevih zdravih fantov, ki naj bi zasadili na otoku ameriško zastavo.

Zdaj živi na otoku kakih 20 fantov čisto samih. Nobena ženska namreč ne prenese tegaj neznenoga dolgočasa, enoličnega šumenja in žalostne samote.

IZ RODNIH KRAJEV

STRASEN DOGODEK V HISI NORCEV

V Račah se je odigral dogodek, o katerem govorji vsa tamoznja okolica. Dogodil se je v hiši 37 letne posestnice Elizabete Drevenšek, pri kateri živila njena slaboumnna sestra Alizija ter slaboumnji brat Henrik Lipnik.

Hiša je udarjena z nekim prokletstvom, o katerem govorji vsa tamoznja okolica. Dogodil se je v hiši 37 letne posestnice Elizabete Drevenšek, pri kateri živila njena slaboumnna sestra Alizija ter slaboumnji brat Henrik Lipnik.

Zakon pa tudi ni bil srečen, ker je mladi mož rad gledal v kozarec, spravil je posestvo v dolgorde ter je sledil, da bi se iz neprijetnega položaja izmolil, sam zažgal hišo in hlev, da bi dobil zavarovalnino.

Toda razkrinali so ga in šele nedavno je prišel iz dveh letne ječe.

Slaboumnji brat Henrik Lipnik je v času, ko je bil njegov svak v zaporu, postjal vedno bolj oblasten. Ni bil tako nor, da se ne bi zavedal važnosti dejanja, rad je tudi popolnil, pa je začel sestro-gospodinjo na vso načine izsiljevati. Poleg svojega prevžetka je zahteval od sestre polovico od izkuščka za vsak pridelek, katerega je prodala. Svoje zahteve pa je podpril s strašno grožnjo, da jo pri priči ubije, če mu jih ne izpolnil.

Večkrat je v svoji besnosti navalil na sestro, da je moral bežati iz hiše ter se je vso noč skrivljal v pohištvi, da ne bi dovolj nerodni. Ker se tega zavedajo, so tem bolj prijazni s svojimi ženami. Kratkovidni možje tudi ne vidijo lepotne in mikavnosti drugih žen, da bi se jim izneverili. Če so v družbi živahne lepotice, pa lahko vzame žena možu naočnike, češ, da se mu bodo oči odpočile in potem vidi mesto lepotne strašila. Zato je imel pariški advokat tako malo opraviti z zakonskimi zvezami kratkovidnih mož.

Druga izkušnja pariškega advokata se nanaša na trgovce. Kolikor je v tednu sime biti trgovce slave volje? Žena nekoga trgovca je namreč zahtevala ločitev zakona, češ, da je mož 2 dni v tednu siten do neznenosti. Advokat je zagovarjal pred sodiščem moža, češ, da so zdaj časi tako hudi, da tudi trgovci ne morejo biti vedno dobre volje. Trgovec ima pravico biti v tednu vsaj tri dni siten, zlasti pa takrat, ko piše davčne prijave. Sodijoče je to upoštevalo in je ženino tožbo kratko malo zavrnilo.

Nedavno je Drevenšek prišel iz ječe. Ni pa si upal domov k ženi, ker se je bal slaboumnega svaka. Ta ga je namreč napadel in odgnal od hiše. Že takrat je Elizabeta Drevenšek, katoro izpoveduje priče, nagovarjala svojega moža, naj ji noreč brata ubije, češ, da ne bo dobil zato več kakor leto dni. Mož pa je to zavrnil in dejal, naj sama napravi, kar hoče.

Nedavno zvezče je Henrik Lipnik zopet začel pretepati sestro, vrgel jo je na tla in komaj jo je njeni slaboumnna sestra Alizija ubranila. Obe ženski sta nato zbežali iz hiše ter se skrili v grmovje, kjer sta čakali vso noč do jutra.

Henrik Lipnik pa je medtem doma vzel sekiro in na drobno sesekljal vse pohištvo. Nato se je vlegel na posteljo in zaspal.

Zjutraj je prišla Elizabeta Drevenšek domov. Videla je razdejanje v hiši, ko pa je opazila, da brat spi in je našla poleg postelje sekiro, jo je vzela, da je vsekakor omaha, potem pa je zgrudil v travo, kjer je nezavestno obležal.

darila brata z vso silo z ostrino, ki se je globoko zasekala v lobanjo zadaj za ušesom.

Elizabeta Drevenšek je nato takoj zbežala iz hiše ter šla k sosedji Mariji Plečko, kateri je dejala: "Sedaj sem ga ubila, tako sem ga vsekala, da je kar iz postelje padel." Komaj pa je to izgovorila, se je pojavit na pragu hiše Henrik Lipnik, obliš s krvjo ter se omahovaje prijatelj z podboje vrat. Prizor je bil grozen, da je gledalem ledene kri in žilah. Lipnik je nekaj časa omaha, potem pa se je zgrudil v travo, kjer je nezavestno obležal.

Gasilci iz Rača so ga prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer se šedaj bori s smrtno. Drevenško so orožniki aretilirali v trenutku, ko si je pripravljala vrv, da se obesi. Dejala je, da ni mogla več živeti s svojim bratom, ker je mučil in prepeljal.

In Beauchamp resno pozdravi svojega nasprotnika, ki zapusti sobo.

Albert se maščuje nad časopisi, ležečimi v prednji sobi, s tem, da lesno udari po njih s svojo palčico.

Ko biča nato svoj kabriolet tako kakor prej nedolžni počrneli papir, zagleda Morrela, ki je šel mimo kitajskoga kopalnika, ves žareč veselja.

"Ah," vzdihne, "to je srečen človek."

In slučajno se Albert ni motil.

II.

Dopis iz Janine.

"Tri tedne!" vsklikne Albert. "Toda to je cela večnost, in jaz ostanem tako dolgo onečaščen."

"Da ste ostali moj prijatelj, bi vam bil rekel: 'Potrpite, prijatelj!'" Toda postali ste moj sovražnik, in pravim vam: "Kaj to brigata mene, gospod?"

"Prav, naj bo torej tri tedne," pravi Albert. "Toda pomnite, da se mi po treh tednih več ne izvijete..."

"Gospod Albert Morcerf," pravi Beauchamp in se tudi dvigne, "šele po treh tednih vas lahko vržem skozi okno in šel potem imate pravico, dotakniti se mojega telesa. Danes je 29. avgusta — torej 21. septembra. Dotlej — in to je nasvet poštenjaka — dotelej ne bova lajala drug na drugega kakor dve dogi, priklenjeni druga poleg druge."</p

"Pij Barrois," pravi njegova mlada zapovednica, "to te okrepeča!"

"Ah, da, gospica, žeje skoro umiram in pač bi rad izpel kozarec limonade na vaše zdravje."

"Torej pij in se kmalu vrni."

Barrois vzame krožnik in komaj pride v prednjo sobo, že na dušek izprazni čašo, ki mu jo je nalila Valentina, ne da bi zaprl vrata.

Valentina in Morrel se baš hočeta vpričo Noirtierja posloviti, ko se naenkrat začuje glas zvonce.

To je bilo znomenje obiska.

Valentina pogleda na uro.

"Dvanajst je, ded, in sobota," pravi; "gotovo prihaja zdravnik in sicer na obisk k tebi. Ali se mora Morrel odstraniti?"

"Da," odvrne Noirtierjevo oko.

"Barrois, pridi notri!" zakliče Valentina.

"Tako, gospica."

"On vas pelje do vrat, in zdaj, gospod častnik, nobenega koraka več, ki bi bil lahko nevaren najini sreči."

"Obljubil sem, da hočem čakati," odvrne Morrel, "in o stal bom mož-beseda."

Ta hip vstopi Barrois.

"Kdo je zvonil?" vpraša Valentina.

"Gospod doktor d'Avrigny," pravi Barrois, opotekaje se.

"Kaj ti je?" vpraša Valentina.

Stari sluga ne odgovori in prestrašeno pogleda svojega gospoda, dočim išče njegova roka opore, da bi se ne zgrudil.

"Toda on pade," vsklikne Morrel.

Res je Barrois trepetal vidno na celiem telesu, poteze njegovega obraza so se krčevito spaciile in naznanjale silen živčen napad.

Noirtier gleda z grozo ta žalostni prizor.

Barrois stopi nekaj korakov proti svojemu gospodu.

"O moj Bog, moj Bog, o moj Gospod!" zastoka. "Kaj mi je vendar! Bolečine čutim in že več ne vidim... V mojih možganih žari tisoč ognjev... O, ne dotikajte se me... ne dotikajte se me!"

Res so postale njegove oči steklene in zmeleni, in glava se je sklanjala nazaj, dočim je ostalo telo otrplnilo.

Valentina vsa omamljena zakriči, Morrel jo vzame med svoje roke, kakor da jo hoče čuvati pred neznanou nevarnostjo.

"Gospod d'Avrigny," zakliče Valentina ihte, "na pomoci..."

Barrois se zasuče okrog svoje osi, stopi tri korake naprej, se spodtakne, pade k Noirtierjevim nogam in opre svojo roko na njegovo koleno, še vedno krči.

"Gospod, o moj dobri gospod!"

Priklican po tem kriku, se prikaže med vratih gospod Villefort.

Morrel izpusti na pol omedlelo dekllico iz svojih rok in izgine za zastor v ozadju sobe.

Bled, kakor da vidi strupeno kačo, upre prekurator svoj pogled v ubogega Barroisa.

Noirtier skoro umre vsled strahu in nestrnosti; njegova duša hiti na pomoč ubogemu starcu, ki mu je bil bolj prijatelj kakor sluga.

Zatekle žile na čelu in skrčenje nekaterih očesnih kit, ki so še živele, vse to je značilo strašen boj med živiljenjem in smrtjo.

Barroisove oči so bile tope in zalite s krvjo, njegovo telo spačeno, in njegove roke so tolkle ob tla, dočim so mu noge otrpiale.

Pred ustimi mu je stala lahka pena, in dihal je bolestno.

Villefort je okamenel tako popolnoma, da ne opazi Morrela.

Za nekaj trenutkov nemega opazovanja, tekom katerega je postal njegovo obličje bolj in bolj bledo in so se njegovi lasje bolj in bolj ježili, plane k vratom in zakliče:

"Doktor, doktor na pomoč!"

"Milostiva gospa," zakliče Valentina, hiteč po stopnicah in klicišo svojo mačeho, "pridite, o pridite hitro in prinesite s seboj svojo rešilno sol."

"Kaj se je zgodilo?" zakliče gospa Villefort.

"O, hitro, hitro!"

"Toda kje je doktor?" vpraša Villefort.

Gospa Villefort pride počasi po stopnicah, držeč v eni roki svoj robec, s katerim si je pahljala obraz, v drugi stekleničko z angleško soljo.

S svojim prvim pogledom se ozre v Noirtierja, ki je bil vsled razburjenosti, katera je bila pri tej priliki popolnoma naravna, videti zelo zdrav, nato se šele obrne k umirajočemu.

Njeno obličje prebledi kakor stena in se ozre zdaj v slugo, zdaj v gospoda.

"Toda za božjo voljo, kje je doktor? Šel je k tebi. Vidiš, to je mrtvoud; če se mu spusti nekoliko krv, ga je lahko rešiti."

"Ali je morda premalo jedel?" vpraša njegova sopraga, preslišavši vprašanje njegovega moža.

"Jedel ni popolnoma nič," odvrne Valentina, "toda ker je bil po dolgi poti, ki mu jo je naročil ded, zelo žejen, je pil kozarec limonade."

"Ah, limonada je slaba," pravi gospa Villefort. "Zakaj nai raje pil vina?"

"Limonada je stala v dedovi karafi, ubogi Barrois je bil žejen in je pil, kar je našel."

"Gospa Villefort je trepetala, kajti Noirtier jo je skoro prodiral s svojimi temnimi pogledi.

"Tako kratek vrat... mrtvoud," pravi.

"Toda za Boga, v tretjič že vprašam, kje je doktor."

"Pri Edvandu je, ki mu je nekoliko slabo," pravi gospa Villefort, ki se več ne more izogniti odgovoru.

Villefort steče sam na stopnice.

"Vzemi Valentina," pravi mlada žena in ji da stekleničko "vsekakor mu bodo puščali kri, torej jaz odidem, ker ne morem gledati krv."

In gospa Villefort odide za svojim možem.

Morrel zapusti svoje skrivališče.

"Pojdite hitro, Maksimiljan," pravi Valentina.

Morrel stisne Valentino roko, pozdravi Noirtierja in zapusti sobo.

Komaj izgine, ko vstopi skozi nasprotna vrata Villefort z doktorjem.

Barrois se zopet zave; kriza je bila končana; stokajče nekajko dvigne.

Villefort in Avrigny ga položita na zofo.

"Kaj se ima zgoditi, doktor?" vpraša prokurator.

"Preskrbitate mi vode, in ali imate eter v hiši?"

"Da."

"Potem moram hitro dobiti terpentin in bljuvalni pršek."

"Hitro!" zakliče Villefort.

"In zdaj želim, da se vsi odstranijo."

"Tudi jaz?" vpraša Valentina boječe.

"Da gospica, vi pred vsem," pravi doktor neprijazno.

Valentina presenečeno pogleda gospoda d'Avrignya, pojavlji deda na čelo in zapusti sobo.

Za njo zdravnik s temnim obličjem zapre vrata.

"Ah, zopet se zaveda; stvar pač ni tako resna."

Gospod d'Avrigny se k temu nasmehne.

"Kako vam je, Barrois?" vpraša.

"Nekoliko boljše."

"Ali morete izpiti ta kozarec?"

"Poiskusiti hočem, toda ne dotikajte se me."

"In zakaj ne?"

"Ker se mi zdi, da se napad lahko povrne, če se me dotakne kdo le z mezinem."

"Pijte!"

Barrois vzame kozarec, ga približa svojim modrikastim ustnicam in ga izprazni do polovice.

"Kaj vas boli?" vpraša doktor.

"Vse, prav tako mi je, kakor da imam strašne krče."

"Ali se vam vrti v glavi?"

"Da."

"In sumi v ušesih?"

"Strašno."

"Kako je prišel ta napad? Naenkrat?"

"Kakor blisk."

"In niste včeraj ali predvčerajšnjim čutili ničesar?"

"Se nikdar ne."

"Nobene zaspanosti? Nobene teže?"

"Ne."

"Kaj ste danes jedli?"

"Nič. Pil sem samo kozarec limonade, ki je bila pripravljena za mojega gospoda."

In Barrois pogleda svojega gospoda, ki je prisostoval temu strašnemu prizoru, sedeč nepremično v svojem naslonjanju, ne da bi preslišal le eno besedo, prezrl le eno kretnjo.

"Kje je limonada?" vpraša doktor živo.

"Spodaj v karafi."

"Kje spodaj?"

"V kuhiši."

"Ali naj grem po njo?" vpraša Villefort.

"Ne, ostanite tukaj in poskusite spraviti bolniku v ustje ostanelek te pijače."

"Toda limonada..."

"Jaz grem sam."

In zdravnik odpre vrata, odhiti po stopnicah in skoro prevrne gospo Villefort, ki je šla tudi v kuhišo.

Gospa zakriči.

Avrigny se ne meni za to. Le ena misel ga je obvladala, in z enim skokom skoči čez zadnje štiri stopnice, plane v kuhišo in zagleda karafo, ki je bila izpraznjena do zadnje četrte.

Pogradijo jo kakor orel svoj plen.

Nato se hitro vrne v sobo gospoda Noirtierja.

Gospa Villefort se počasi vrne po stopnicah in se napoti nazaj v svoje sobe.

"Ali je to prava karafa?" vpraša doktor.

"Da."

"Ali ste pili od te limonade?"

"Mislim."

"Kakšen okus je imela?"

"Bila je grenka."

Doktor si vlije nekaj kaplie na dlani, poskusni, kakor delajo ljudje, da poskusijo vino, in vlije nato ostanek v kamin.

"Da, to je ista," pravi. "Ali ste jo pili tudi vi, gospod Noirtier?"

"Da."

"In ali se vam je tudi zdela grenka?"

"Da."

"Ah, gospod doktor," zakriči Barrois, "vrača se mi. O moj Bog in Gospod, usmili se me!"

Doktor počuti k njemu.

"Poglejte Villefort, če še niso prinesli sredstva za bljuvanje!"

Villefort počuti k vratom in zakliče:

"Sredstvo za bljuvanje! Sredstvo za bljuvanje! Ali je že takoj?"

Nihče ne odgovori. Tesna tišina in plašna groza sta vladali v vsej hiši.

"Samo če bi imel sredstvo, da bi mu spravil zrak v pljuča," pravi Avrigny in pogleda okoli sebe. "Morda bi bilo mogoče odvrniti smrtno omedlevico, toda nič, nič."

"Ah, gospod," zakriči Barrois, "ali me pustite, da umrjem brez pomoči? O, jaz umiram, moj Bog, jaz umiram!"

(Nadaljevanje sledi.)

NASVETI za dom, kuhišo in gospodinjstvo Urejuje Mrs. S.

Zdravilna moč zelenjav

Zdaj, ko je na trgu dovolj in posoleni zelenjave, se je bo vsaka modra gospodinja posluževala v čim večji meri za prehrano